

תוכן העניינים

גבי שפּלר	פתח דבר: פסיכואנליזה עברית – פסיכואנליזה בעברית ..... ט
משה הלוי ספיר	שפת הטיפול, לשון הניתוח: הקדמה לכתב העת הישראלי בלשון העברית לחקר הפסיכואנליזה 1
קובי אבשלום	מצפן אנליטי 27
חגית אהרוני	'כלכלה שלייתית': מחשבות על התנועה בין חיבור לנפרדות ועל ההתקיימות הפרדוקסלית שלהם 39
שמואל ברנשטיין	סוד הנעורים 65
עודד גולדברג	דוד המלך, אבשלום בנו וחלקו של האב בתסביך האדיפלי ... 87
נמרוד גולן	מה רואה ג'אקומטי? התהוות זולתעצמי ביצירתו של אלברטו ג'קומטי 101
דיצה חננאל	הסובייקט האינטרסובייקטיבי הוויניקוטיאני כמטפורה לדיאלקטיקות של טיפול אנליטי: הפן החוויתי של תיאוריה פסיכואנליטית 135
גדעון לב	בין פיסול לציור: מטרות הטיפול של הפסיכואנליזה האמריקנית בשנות החמישים ובשנות התשעים של המאה העשרים בראייה חברתית-תרבותית 151
איתמר לוי	הבית והדרך 177
רינה לזר	'שיחה לאינסוף': עבודת הלא-מודע 199
גבריאלה מן	פנים שונות לקונטקסטואליות: בין אחדותיות לשניות בפסיכולוגיית העצמי ובתאוריה האינטרסובייקטיבית התייחסותית 219

241	מפגש בין ייצוג תבוני לייצוג תמוני באספקלריה המארג (The Grid) של ביון	תמי פולק
263	תרומתה של פסיכולוגיית העצמי לממד הרוחני בפסיכואנליזה: הרהורים על 'פסיכולוגיית-העצמי וחקר רוח האדם' מאת היינץ קוהוט	רענן קולקה
281	כשהזמן עמד מלכת: מחשבות על ממד הזמן במצבים מנטליים ראשוניים	אלינה שלקס
303	.....	הוראות למחברים
309	.....	המשתתפים
IX	.....	תקצירים באנגלית

פתח דבר

פסיכואנליזה עברית – פסיכואנליזה בעברית

גבי שפיר

הופעתו של כתב עת ישראלי לפסיכואנליזה, הראשון בשפה העברית, היא יום חג כפול לפסיכואנליזה ולעוסקים בה מזה, ולשפה העברית מזה. הפסיכואנליזה בישראל משגשגת באופן שאין לו אח ורע בעולם כולו, אם נתייחס למספר הנרשמים ללימודי פסיכואנליזה ביחס לגודל המדינה. לפי הדיווחים האחרונים, ברוב המכונים הפסיכואנליטיים הגדולים בעולם יש ירידה עצומה במספר המועמדים ללימודים. לא זה המצב במכונים ובקבוצות הלימוד הפסיכואנליטי בישראל.

כשהתחלתי לחשוב על ייסודו של כתב עת זה, בדקתי ומצאתי שלמעלה מ-1,100 אישה ואיש בארץ עוסקים בפסיכואנליזה במסגרות, בחברות ובמכונים שונים. על פני הדברים, שפות הלימוד וההגות של פסיכואנליזה בארץ הן בעיקר אנגלית, גרמנית וצרפתית, אבל ממבט נוסף, עמוק יותר, אפשר לומר שהשפות העיוניות-התאורטיות שבהן מדברים אנשים אלה הן מגוונות יותר ובעלות קווי דמיון זו לזו, אך גם שונות זו מזו במידה רבה.

לאחר שקיבלתי על עצמי את ניהולו של מרכז פרויד לחקר הפסיכואנליזה באוניברסיטה העברית בירושלים, הצבתי לי כמשימה ראשונה בסדר העדיפויות להזמין את כל השותפים בעשייה הפסיכואנליטית התאורטית, המחקרית והקלינית מכל הזרמים להקים כתב עת המוקדש לחשיבה פסיכואנליטית בישראל. לצערי, לא כולם נענו להזמנה. בסופו של דבר, שישה מכונים וחברות פסיכואנליטיות מובילים הצטרפו לפרויקט חשוב זה ונענו בקבלת אחריות, שותפות ויוזמה. אני מוקיר אותם על נכונותם זו ומודה להם על מחויבותם לכתב העת ולהוצאתו לאור בשנים הקרובות, בינתיים ככרך שנתי. לאחר דיון מעמיק החלטנו על שמו, **מארג: כתב עת ישראלי לפסיכואנליזה**, המעיד על השאיפה שמאחורי הקמתו: לארוג יחדיו את הזרמים השונים ואת השפות השונות בפסיכואנליזה בישראל. מהלך האריגה אינו פשוט, והמפגשים בין הכותבים, הסוקרים וחברי המערכת –

ולבטח גם עם הקוראים העתידיים – עמוסים במטענים אינטלקטואליים ורגשיים. ההתמודדות עם מטענים אלה ואריגתם למסכת משמעותית בעשייה הפסיכואנליטית בישראל היא אחת מהמטרות הנעלות של מארג, ואני מקווה בכל לבי שנעמוד בה. כמוכן, ההזמנה המקורית לחברות ולמכונים פסיכואנליטיים אחרים בישראל להצטרף כשותפים ליוזמה זו עומדת וקיימת גם כעת. בהקדמה לתרגום העברי הראשון של **שעורים במבוא לפסיכואנליזה**, שיצא לאור בהוצאת שטיבל בתל אביב ב־1934, כתב פרויד למתרגם, יעקב דבוסיס, ב־15 בדצמבר 1930:

לפני הקהל הקורא עברית, ובייחוד לפני הנוער צמא הדעת, מוצגת הפסיכואנליזה בספר זה בלבוש אותה לשון עתיקת יומין, שקמה לחיים חדשים מכוח רצונו של העם היהודי. נקל למחבר לשער איזו עבודה הייתה מוטלת על המתרגם. אין הוא צריך לכבוש בלבו את הספק, אם משה והנביאים היו מבינים הרצאות עבריות אלה. המחבר שוטח את בקשתו לפני צאצאיהם (שהוא אחד מהם) אשר ספר זה מיועד להם, שלא ייחפזו יותר מידי ולא יגיבו בשלילה על פי ההתעוררות הראשונית של רגשי בקורת ומורת רוח. יש בה בפסיכואנליזה דברים חדשים מרובים כל כך, המנוגדים לדעות מקובלות משכבר ולרגשות טבועים עמוק, עד שבהכרח היא מעוררת תחילה התנגדות [עמ' xvii].

פרויד התייחס לתגובותיהם האפשריות, אולי המסתייגות, של הקוראים העברים למקרא תרגום רעיונותיו ומחשבותיו, אך דומני שהוא לא חלם כי בארץ תפתח יצירתיות פסיכואנליטית רבה כל כך כפי שאנו רואים בימינו אלה. ראויות הן הפסיכואנליזה העברית־ישראלית והשפה העברית זו לזו. היום, יותר מתמיד, רבים התרגומים של ספרות מופת פסיכואנליטית קנונית לעברית, ויוצאים לאור תרגומים חדשים של כתבי פרויד בעברית עדכנית.

פסיכואנליזה היא לא רק תאוריה ומקצוע טיפולי. היא גם תרבות, וכמו כל תרבות היא גם בעלת שפה משלה. הפסיכואנליזה בארץ מתמודדת עם תופעות קליניות, חברתיות ותרבותיות שאין כדוגמתן בעולם. ארץ המאופיינת בהיותה קיבוץ גלויות יש בה ריבוי של שפות, של תרבויות ושל מערכות ערכים. אפיונה של החברה הישראלית כחברה המתקיימת במדינה צעירה יחסית, אך הנשענת על מסורות ועל תרבויות עתיקות יומין שגם הן בעלות שפות רבות, יוצר שיח מתמיד וקונפליקטואלי בין מודרנה למסורת. ריבוי המתחים המדיניים, הדתיים, הביטחוניים והפוליטיים משפיע על מצבם הנפשי המורכב של הפרט ושל החברה. תקצר היריעה מלתאר את כל המאפיינים הייחודיים הללו ואת ביטוייהם בחדרי הטיפול הפסיכואנליטי. לכן חשובים הבאת הרעיונות והמחשבות, והעבודה הטיפולית־מעשית בשפה שבה הם מדוברים כפי מרבית האנליטיקאים בארץ.

אני מקווה כי הצלחתנו הראשונית בחברה יחדיו לכלל הוצאת הכרך ראשון של **מארג**, תוביל למארג רעיוני נרחב של החלפת דעות ורעיונות בין מכונים וחברות שונים וליצירת במה ראויה ומכובדת להתדיינות ולהעמקה. אני מבקש להודות לעמיתי למערכת **מארג**, ובראשם לעורך הראשי, פרופ' משה הלוי ספירו. ידענותו ובקיאותו, עבודתו הבלתי נלאית המאופיינת בהקפדה מרבית על תוכן וצורה, על רעיון ופרטים, מבטיחות לכולנו כרך מרתק ומאתגר. תודות לכלל כותבי המאמרים ולסוקרים. תודה למיכל גוברמן, מזכירת המערכת, על עבודתה בריכוז המערכת, הכותבים והקוראים לאגודה אחת. תודה להוצאת הספרים ע"ש י"ל מאגנס על האמון בנו ועל הפיכת הרעיון לכרך ממשי ובר המשכיות. כל אלה חברו יחד להעניק לציבור הפסיכואנליטיקאים, לשוחרי הדעת והתרבות ולמטפלים בישראל בכלל, חוויה תרבותית של יצירה והבעה בשפתנו העברית, ועל כך שמחתי ותודתי.

פסיכולוג קליני ופסיכואנליטיקאי־מנחה בחברה הישראלית לפסיכואנליזה. פסיכולוג ראשי בבית החולים הרצוג בירושלים. מנהל מרכז פרויד לחקר פסיכואנליטי באוניברסיטה העברית בירושלים ומנהל אקדמי של תחום אתיקה בפסיכולוגיה במרכז לאתיקה במשכנות שאננים בירושלים.

פרופ' גבי שפיר

מרכז פרויד, האוניברסיטה העברית

הר הצופים, ירושלים

msshelf@mssc.huji.ac.il

המשתתפים

פרופ' גבי שפלר

פסיכולוג קליני ופסיכואנליטיקאי־מנחה בחברה הישראלית לפסיכואנליזה. פסיכולוג ראשי בבית החולים הרצוג בירושלים. יו"ר הקתדרה ע"ש זיגמונד פרויד בפסיכואנליזה באוניברסיטה העברית בירושלים ומנהל אקדמי של תחום אתיקה בפסיכולוגיה במרכז לאתיקה במשכנות שאננים בירושלים.

מרכז פרויד האוניברסיטה העברית

הר הצופים, ירושלים

msshelf@mssc.huji.ac.il

פרופ' משה הלוי ספירו

מנהל תכנית בתר-מ"א לפסיכותרפיה פסיכואנליטית של בית הספר לעו"ס, אוניברסיטת בר-אילן; פסיכולוג קליני בכיר, בית החולים יום אונקולוגית על שם וינשטוק, המרכז הרפואי שערי צדק, ובית החולים על שם שרה הרצוג; חבר מדעי בכיר, האקדמיה האמריקנית לפסיכואנליזה ולפסיכיאטריה דינמית.

בית חולים יום אונקולוגית, המרכז הרפואי שערי צדק

ת"ד 3235, ירושלים

moshespero@szmc.org.il

קובי אבשלום

פסיכואנליטיקאי מנחה, מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו; מרצה, בית הספר לפסיכותרפיה פסיכואנליטית, אוניברסיטת בר-אילן; מרצה, תכנית לפסיכותרפיה מכון מגיד, ירושלים.

מושב רמת רזיאל 107

cobias@bezeqint.net

חגית אהרוני

פסיכואנליטיקאית מנחה, המכון הישראלי לפסיכואנליזה; מורה, התכנית לפסיכותרפיה, בית הספר לרפואה על שם סאקלר, אוניברסיטת תל אביב.

רח' פרץ חיות 31

תל אביב

gigi_@netvision.net.il

שמואל ברנשטיין

חבר החברה הישראלית (ISAP) והבין-לאומית (IAAP) לפסיכולוגיה אנליטית; לשעבר, מנהל היחידה למתבגרים במכון סאמיט, ירושלים; פסיכולוג קליני-מדריך, פרקטיקה פרטית.

רח' משואות יצחק 7

ירושלים 93392

mber@012.net.il

עודד גולדברג

עו"ס קליני, היחידה לגיל הרך אשדוד (מרכז לבריאות הנפש והמערך הקהילתי באר יעקב, נס ציונה, מב"ן, שב"ס), מכון שחר אשקלון, מכללה אקדמית אשקלון.

רח' האלה 27/4

מזכרת בתיה

Odedgold1@bezeqint.net

נמרוד גולן

חבר האיגוד הישראלי לפסיכולוגיית-העצמי וחקר הסובייקטיביות; פסיכולוג קליני, קליניקה פרטית, תל אביב; מרצה לפסיכותרפיה, כותב עבודת דוקטור, המחלקה לספרות משווה, אוניברסיטת בר-אילן.

רח' צייטלין 15

תל אביב 64955

nimgolan@bezeqint.net

אודליה חיטרון

בעלת תואר ב"א בפסיכולוגיה ובמוזיקולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים; דוקטורנטית, התכנית לפרשנות ותרבות, אוניברסיטת בר-אילן.

רח' החשמונאים 31

תל אביב

odeli.ron@gmail.com

ד"ר דיצה חננאל

מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו.

רח' הרטגלס 22

תל אביב

urihan@bezeqint.net

גדעון לב

בוגר המגמה לפסיכולוגיה קלינית, אוניברסיטת תל אביב; דוקטורנט, המסלול לפסיכואנליזה ופרשנות, החוג לפרשנות ותרבות, אוניברסיטת בראילן.

רח' נווה שאנן 25

ירושלים

giddylev@gmail.com

ד"ר איתמר לוי

אנליטיקאי מנחה, החברה לפסיכואנליזה בישראל.

רח' נחמני 10

תל-אביב

Itamar_5@zahav.net.il

ד"ר רינה לזר

מרצה ומדריכה, התכנית לפסיכותרפיה, בית הספר ללימודי המשך ברפואה, הפקולטה לרפואה ע"ש סאקלה, אוניברסיטת תל אביב; חברה, ועדת הגוי, הארגון הבינלאומי לפסיכואנליזה ופסיכותרפיה התייחסותית; חברה, הוועד של הפורום ההתייחסותי הישראלי.

רמות נפתלי 9

תל אביב 69278

טל. 03-6475033

rlazar@post.tau.ac.il

ד"ר גבריאלה מן

פסיכואנליטיקאית מנחה ויושבת ראש הוועדה המדעית, מכון תל אביב לפסיכואנליזה בת זמננו; מורה ומדריכה, התכניות לפסיכותרפיה פסיכואנליטית, אוניברסיטת תל אביב ובראילן; מזכירה, האיגוד הישראלי לפסיכולוגית העצמי ולחקר הסובייקטיביות.

רחוב החורש 80

כפר שמריהו 46910

gabriellamann@yahoo.com

תמי פולק

עו"ס קלינית, מטפלת ומדריכה בגני 'שקד' לילדים מהספקטרום האוטיסטי; קליניקה פרטית; מורה בתכנית 'מצבים מנטליים ראשוניים', התכנית לפסיכותרפיה, בית הספר לרפואה על שם סאקלר, אוניברסיטת תל אביב.

רח' אלעזר 10,

נווה-צדק, תל-אביב

pollakp@post.tau.ac.il

רענן קולקה

פסיכואנליטיקאי מנחה, החברה הפסיכואנליטית בישראל; יושב ראש איגוד ישראלי לפסיכולוגיית העצמי ולחקר הסובייקטיביות; מורה ומדריך, התכנית לפסיכותרפיה, בית הספר לרפואה על שם סאקלר, אוניברסיטת תל אביב.

רח' הרימון 118

מושב שורש 90860

raanankulka@gmail.com

אלינה שלקס

פסיכואנליטיקאית מנחה, החברה הפסיכואנליטית בישראל; ראש המסלול 'מצבים מנטליים ראשוניים', התכנית לפסיכותרפיה, הפקולטה לרפואה על שם סאקלר, אוניברסיטת תל אביב; פסיכולוגית קלינית מדריכה, המרכז הקהילתי לבריאות הנפש על שם בריל, רמת חן.

רח' לנדאו 18

קרית אונו

shalin@smile.net.il

CONTENTS

PROLOGUE: HEBRAIC PSYCHOANALYSIS-PSYCHOANALYSIS IN HEBREW

Gaby Shefler 3

THE LANGUAGE OF THE ANALYSIS AND ANALYTIC LANGUAGE: INTRODUCTION TO THE PREMIER ISSUE OF *MAARAG: THE ISRAEL ANNUAL OF PSYCHOANALYSIS*

Moshe Halevi Spero 1

THE ANALYTIC COMPASS

Cobi Avshalom 27

PLACENTAL ECONOMY: THOUGHTS ON THE MOVEMENT BETWEEN LINKAGE AND SEPARATENESS AND THEIR PARADOXICAL COEXISTENCE

Hagit Aharoni 39

THE SECRET OF YOUTH: THE SECRET AS A CHANGE AGENT DURING THE DEVELOPMENT OF CONSCIOUSNESS

Shmuel Bernstein 65

KING DAVID, HIS SON ABSALOM, AND THE ROLE OF THE FATHER IN THE OEDIPUS COMPLEX

Oded Goldberg 87

WHAT DOES GIACOMETTI SEE? BECOMING A SELFOBJECT IN THE ARTIST'S WORK

Nimrod Golan 107

THE WINNICOTTIAN INTERSUBJECTIVE SUBJECT AS METAPHOR FOR THE DIALECTICS OF ANALYTIC THERAPY: ON THE EXPERIENTIAL ASPECT OF PSYCHOANALYTIC THEORY	
Ditza Hananel	135
FROM SCULPTING TO PAINTING: THE GOALS OF TREATMENT IN AMERICAN PSYCHOANALYSIS IN THE 1950s AND THE 1990s FROM A SOCIO-CULTURAL PERSPECTIVE	
Gideon Lev	151
THE HOME AND THE ROAD	
Itamar Levi	177
"INFINITE CONVERSATION": THE WORK OF THE UNCONSCIOUS	
Rina Lazar	199
THE VARIOUS FACES OF CONTEXTUALITY: BETWEEN ONENESS AND DUALITY IN SELF PSYCHOLOGY AND IN RELATIONAL INTERSUBJECTIVITY	
Gabriela Mann	219
THE CONFLUENCE BETWEEN CONCEPTUAL AND PICTORIAL REPRESENTATION AS VIEWED THROUGH BION'S GRID	
Tami Pollak	241
THE SPIRITUAL DIMENSION OF PSYCHOANALYSIS: THE CONTRIBUTION OF SELF PSYCHOLOGY	
Raanan Kulka	263
WHEN TIME STOOD STILL: THOUGHTS REGARDING THE DIMENSION OF TIME IN PRIMITIVE MENTAL STATES	
Alina Schellekes	281
ENGLISH SUMMARIES	IX